

**IZVOD IZ REGISTRA PROFESIONALNIH BOLESTI
HRVATSKOG ZAVODA ZA MEDICINU RADA
ZA 2006. GODINI**

Izvori podataka za Registar profesionalnih bolesti

Podaci za praćenje profesionalnih bolesti i upisivanje u registar su dobiveni iz Ambulante za profesionalne bolesti Hrvatskog zavoda za medicinu rada (33=76%) i iz ordinacija medicine rada (10=23%).

Specijalisti medicine rada, koji su u Hrvatskom zavodu za medicinu rada utvrdili dijagnozu profesionalne bolesti su:

- dr. Ana Bogadi-Šare (8 dijagnoza)
- dr. Marija Zavalić (8)
- dr. Igor Jelčić (17).

Specijalističke ordinacije medicine rada i specijalisti medicine rada koji su dostavili kopije prijave profesionalnih bolesti su slijedeće:

- Dom zdravlja Vukovar: dr. Leopold Kerek (1)
- Poliklinika «Intermed»: dr. Slavica Kardum (2)
- Specijalistička ordinacija medicine rada dr. Ilić, dr. Ljepović, dr. Terihaj-Labus, dr. Strikić: dr. Nada Strikić (2)
- Specijalistička ordinacija medicine rada: dr. Marija Marjanović (1)
- Specijalistička ordinacija medicine rada: dr. Mirjana Antunović (1)
- Specijalistička ordinacija medicine rada: dr. Gartner-Pilaš Vesna (1)
- Specijalistička ordinacija medicine rada: dr. Korči-Lovaković, Lovrić, Padovan- Janković, Radišić (1)
- Specijalistička ordinacija medicine rada dr. Terzić, dr. Hoffert: dr. Dijana Banjac (1).

Karakteristike oboljelih od profesionalnih bolesti u Republici Hrvatskoj

U registru profesionalnih bolesti je u 2006. godini upisano 43 profesionalnih bolesti. Od 43 radnika oboljelih od profesionalne bolesti, bilo je 30 muškarca i 13 žena. S visokom i višom stručnom spremom bilo je 6 oboljelih radnika, sa srednjom 23 i s niskom ili bez stručne spreme 14 oboljela radnika. Iako su značajno zastupljeni radnici s niskom stručnom spremom, koji najčešće rade na opasnim poslovima, ipak je najveći broj oboljelih od profesionalnih bolesti imalo srednju stručnu spremu, najvjerojatnije zato što je to vrlo brojna skupina radne populacije.

Srednja dob oboljelih od profesionalne bolesti je bila 45,9 godine. U tablici 1. prikazana je njihova raspodjela prema dobi, a najčešće su oboljeli radnici u životnoj dobi između 41. i 50. godine (45%). Da se profesionalna bolest najčešće javlja upravo u ovoj dobi objašnjivo je činjenicom da je za razvoj bolesti potrebna višegodišnja izloženost radnim štetnostima i naporima.

Tablica 1. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalne bolesti po dobi

Djelatnost NKD		Dob (god.)				
		< 30	31-40	41-50	51-60	> 61
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2	2	8	3	
B	Ribarstvo			1		
C	Rudarstvo i vađenje					
D	Prerađivačka industrija		2	4	5	
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom		1			
F	Građevinarstvo			1		
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo					
H	Hoteli i restorani					
I	Prijevoz, skladištenje i veze					
J	Financijsko posredovanje					
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge			1		
L	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje			1		
M	Obrazovanje				2	
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1	1	3	3	1
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti		1			
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem					
Q	Izvanteritorijalne organizacije i tijela					
	UKUPNO	3	7	19	13	1

U oboljelih radnika je prosječni radni staž na radnom mjestu koje je uzrokovalo profesionalnu bolest 18,5 godina. U tablici 2. prikazana je raspodjela oboljelih od profesionalnih bolesti prema duljini ekspozicijskog radnog staža, tj. radnog staža provedenog u radnom procesu koji je uzrokovao bolest. Najčešće su oboljeli radnici s ekspozicijskim radnim stažom dužim od 25 godina. Jasno je vidljivo povećanje broja oboljelih radnika vezano uz dužinu ekspozicijskog radnog staža,

što odgovara prirodi nastanka profesionalnih bolesti, tj. pojavi bolesti nakon višegodišnje izloženosti radnoj štetnosti.

Tablica 2. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalne bolesti prema duljini ekspozicijskog staža

Djelatnost NKD		Ekspozicijski staž (god.)					
		< 6	6-10	11-15	16-20	21-25	>25
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2	2	1	4	4	
B	Ribarstvo					1	1
C	Rudarstvo i vađenje						
D	Prerađivačka industrija	2	1	3	2	1	4
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom				1		
F	Građevinarstvo			1			
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla ..						
H	Hoteli i restorani						
I	Prijevoz, skladištenje i veze						
J	Financijsko posredovanje						
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge						1
L	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje			1			
M	Obrazovanje						2
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1		2	1	1	3
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti				1		
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem						
Q	Izvanteritorijalne organizacije i tijela						
	UKUPNO	5	3	8	9	7	11

**Gospodarstvene djelatnosti, zanimanja i štetni radni uvjeti
– najčešći uzroci profesionalnih bolesti**

U 2006. godini u registar su upisane 43 profesionalne bolesti, a njihov se broj bitno razlikovao u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima (Nacionalna klasifikacija djelatnosti, NN 13/03) (tablica 3), pa se stopa kretala od 0,8 do 59 na 100 000 zaposlenika u pojedinoj djelatnosti.

Tablica 3. Broj i stopa profesionalnih bolesti upisanih u Registar profesionalnih bolesti u 2006. godini po gospodarstvenim djelatnostima

	Djelatnost – Nacionalna klasifikacija djelatnosti	Broj zaposlenika	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u djelatnosti
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	27.426	15	52
B	Ribarstvo	1.669	1	59
C	Rudarstvo i vađenje	7.661	0	0
D	Prerađivačka industrija	249.144	11	4,4
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	26.720	1	3,7
F	Građevinarstvo	76.687	1	1,3
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla i..	174.189	0	0
H	Hoteli i restorani	33.742	0	0
I	Prijevoz, skladištenje i veze	81.866	0	0
J	Financijsko posredovanje	29.931	0	0
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	57.165	1	1,7
L	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	114.690	1	0,8
M	Obrazovanje	86.832	2	2,3
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	72.328	9	12,4
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	35.149	1	2,8
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem		0	0
Q	Izvanteritorijalne organizacije i tijela		0	0
	Slobodna zanimanja	233.695	0	0
	UKUPNO	1,308.894	43	3,3

Zanimanja – uzročnici profesionalnih bolesti

Najviše zastupljena zanimanja u nastanku profesionalnih bolesti su poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari, zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji, stručnjaci i znanstvenici, jednostavna zanimanja i inženjeri, tehničari i srodna zanimanja (Nacionalna klasifikacija zanimanja, NN 111/98) (tablica 5).

Tablica 5. Broj profesionalnih bolesti dijagnosticiranih u 2006. godine prema zanimanjima

Rod	Zanimanje	Broj zaposlenika u zanimanju	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u zanimanju
1	čelnici i članovi zakonodavnih tijela, čelnici i dužnosnici državnih tijela, direktori	69.186	0	0
2	stručnjaci i znanstvenici	117.270	6	5,1
3	inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	190.133	4	2,1
4	uredski i šalterski službenici	144.114	1	0,7
5	uslužna i trgovačka zanimanja	200.999	2	1
6	poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari	128.732	14	10,9
7	zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	196.167	8	4,1
8	rukovatelji strojevima, vozilima i sastavljači proizvoda	124.926	3	2,4
9	jednostavna zanimanja	107.124	5	4,7
0	vojna zanimanja	30.243	0	0
	UKUPNO	1.308.894	43	3,3

Štetni radni uvjeti – uzročnici profesionalnih bolesti

Opasni i štetni radni uvjeti koji su uzrokovali profesionalne bolesti navedeni su u tablici 6, uzimajući u obzir kriterije Zakona o listi profesionalnih bolesti. To su na prvom mjestu vibracije i mikroorganizmi, a značajan broj profesionalnih bolesti uzrokuje kumulativna trauma i buka.

Tablica 6. Vrste štetnosti koje su uzrokovale profesionalne bolesti

Vrsta štetnosti i napora	Točka čl. 3. Zakona o listi profesionalnih bolesti	Broj profesionalnih bolesti
Olovo i njegovi toksični spojevi	1	3
Drugi kemijski spojevi	27	1
Buka	28	3
Vibracije	29	15
Kumulativna trauma	31	5
Fibrogene prašine	36	3
Organske prašine	39	1
Glasovni napor	41	1
Alergeni i nadražljivci kože	42	3
Mikroorganizmi	43	6
Karcinogeni	44	2

Vrste profesionalnih bolesti

Učestalost i vrsta profesionalnih bolesti prema Zakonu o listi profesionalnih bolesti prikazana je u tablici 7.

Najčešće je dijagnosticiran vibracijski sindrom uzrokovan vibracijama koje se prenose na ruke i na cijelo tijelo, registriran primarno u šumarstvu, a najčešće kao posljedica rada s motornom pilom. Po učestalosti slijede zarazne bolesti koje su se javile najčešće u djelatnosti zdravstvene skrbi. Oštećenja sluha izazvano bukom zabilježena su u šumarstvu i u prerađivačkoj industriji. Prisutne su i kožne bolesti u prerađivačkoj industriji i u građevinarstvu. Prati se i relativno visoka učestalost sindroma prenaprezanja kao posljedica djelovanja kumulativne traume (repetitivni pokreti, primjena sile, prisilan položaj, vibracije), registriranih u prerađivačkoj industriji, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i poslovanju nekretninama.

Tablica 7. Broj profesionalnih bolesti u gospodarstvenim djelatnostima prema dijagnozama Zakona o listi profesionalnih bolesti

Djelatnost - NKD		Dijagnoza prema Zakonu o listi profesionalnih bolesti *											
		1	27	28	29	31	36	39	41	42	43	44	ukupno PB
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo			1	13						1		15
B	Ribarstvo										1		1
C	Rudarstvo i vađenje												
D	Prerađivačka industrija	2	1	2	1	1	2	1		1			11
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom				1								1
F	Građevinarstvo									1			1
G	Trgovina na veliko i na malo..												
H	Hoteli i restorani												
I	Prijevoz, skladištenje i veze												
J	Financijsko posredovanje												
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge					1							1
L	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje						1						1
M	Obrazovanje					1			1				2
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	1			1	1					4	2	9
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti				1								1
P	Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem												
Q	Izvanteritorijalne organizacije i tijela												
	UKUPNO	3	1	3	17	4	3	1	1	2	6	2	43